

геноцид». К.: Інститут історії НАН України, 2005. 220 с.

3. Тимошук Н. М. Тема голодомору 1932-1933 рр. та її художня реалізація в романі «Жовтий князь» Василя Барки. *Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах: Зб. наук. праць*. К.: ІВЦ Держкомстату України. 2002. Вип. 4. 195 с. С. 48-55.

Шургот Тетяна,

*Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка*

студентка 4 курсу заочного відділення

факультету філології і журналістики

Науковий керівник:

к. філол. наук, доцент О. Ткачук

КОРДОЦЕНТРИЗМ ПОЕЗІЇ МИКОЛИ ФІЛЯНСЬКОГО

Валерій Шевчук, який привернув увагу сучасного читача до творчості М. Філянського, стверджував, що поет – типовий пізній романтик. Серед духовних учителів митця дослідник виділив постать Г. Сковороди [3, с.21]. І ценовипадково, адже вчення філософа вважається одним з національних джерел українського романтизму, зокрема, кордоцентризму. «Романтики, сповідуючи сквородинський погляд на серце, на основі філософського й естетичного осмислення його, побудували мистецький принцип народності» [1, с.80]. Ця національна естетична традиція знайшла продовження в поетичному доробку Філянського.

Вперше на кордоцентризм поезії Філянського заговорила Л. Голомб: «Кордоцентризм поетичної філософії Філянського виявляється в особливій змістовій наповненості та акцентації постійно повторюваних образів «серце», «серця міч», «воля серця», які стали в його ліриці наскрізними» [2, с.220]. Як і в романтиків у неоромантика Філянського образ серця є відгомін «філософії серця». Остання, чи не найповніше обґрунтованою в праці

українського філософа П. Юркевича «Серце та його значення в духовному житті людини згідно з ученням слова Божого»[4]. Згідно неї світ як система явищ пізнається не лише розумом, а відкривається для глибинного серця. Лише раціональне мислення не розкриває всієї повноти духовного життя людини. Особистість керується загальним почуттям душі, яке є породженням сердечного настрою. Також в серці людини міститься те, що є основою її світобачення. Завдяки серцю почуття і вчинки набувають тієї особливості, яка вирізняє індивідуальність однієї людини від інших.

Показовим у цьому плані є цикл М. Філянського цикл «Серце», який немов би є ілюстрацією ідей кордоцентризму. Зокрема центральним образ серця є у вірші «Поки ще серце стать не стало...»:

У серця – рай німої волі,

У серця – щастя на роздоллі, У серця – зорь таємна річ,

У серця – серця власна міч! [3., с. 67].

Образи, що пов'язуються з метафорою серця, вказують, що саме емоційне духовне начало в людині виступає дороговказом у житті. У циклі образ серця виступає центральним, з ним пов'язані контрасти душевних переживань. Кожна поезія через метафоричні образи передає гаму почуттів людини: сум за минулим «Сумуєш серце...», відпочинок «Хай щастя сон над серцем лине», щемкий спогад про минулі стосунки «В вечірній тихий, ясний час». Як і в романтиків ХІХ століття у Філянського ліричний герой перебуває в гармонії з природою. Він чує гомін з гаю, муки ночі, рокіт зір, – природа навколо нього одухотворена. У ліриці проступає ностальгійним сум

Це пізнання не очима, а серцем, яке за Філянським, є «високим даром Небес, що вирізняє людину з-поміж усього живого на землі, поєднуючи миттєве з вічним, людину з її Творцем» [2, с.220]. Саме тому його ліричний герой не

вагається, не відчуває сум'яття, а висловлює беззастережну віру в мудрість «серця», що нагадує Сквородинське світовідчуття:

За ним, за ним, куди б не звало,

В який би край не завело... [3, с. 67].

Важливим аспектом «філософії серця» є те, що вона важливою частиною духовного світу українця, є рисою української ментальності. Тому в поезіях ми зустрічаємо образність характерну для фольклору, яка виражає емоційне пізнання дійсності українським народом, передає національне уявлення про красу («Дам серцю волю я»). Проте не лише природа є супутником пізнання серцем, Філянський пов'язує з серцем усяповноту духовного життя людини. Слово, як творчість, також нерозривно пов'язане з серцем («Я радо серцем кличу слово»).

Таким чином, для ліричного героя Філянського, «серце» є справді осереддя волі та почуттів. Будь-який порух душі для нього це вслухання в «голос серця». Тим самим Філянський, входив у світ української лірики як поет, що утверджує неповторне, інтимно-особисте, його неоромантичний герой йде своїм шляхом, утверджує власний вибір.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бовсунівська Т. Історія української естетики першої половини XIX століття. К.: Видавничий дім Дмитра Бурого, 2001. 344 с
2. Голомб Л. Світоглядні засади лірики М.Філянського. *Із спостережень над українською поезією XIX – XX ст.* Збірник статей. Ужгород: Гражда, 2005. С.215-230.
3. Філянський М. Поезії. Упор., всуп. ст. В. Шевчук. К.: Рад. письменник, 1988. 240 с.
4. Юркевич П. Вибрані твори. Вінніпег: Колегія Св. Андрея в Вінніпезі,

1984. 167 с. URL: <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/2000/file.pdf>.

(Дата звернення 12.05.2024)

*Михальчук Тетяна,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка
студентка 2 курсу
факультету філології і журналістики
Науковий керівник:
д. філол. наук, професор О. Куца*

ХУДОЖНЯ СПЕЦИФІКА ВТІЛЕННЯ «МРІЇ – БОЖЕВІЛЛЯ» У РІЗНОЖАНРОВИХ ТВОРАХ ОКСАНИ ЛУЩЕВСЬКОЇ ПРО ПІДЛІТКІВ

Оксана Луцевська – перекладачка та дослідниця літератури, автор багатьох творів для / про дітей. Її художні твори неодноразово відзначалися престижними літературними нагородами та преміями, такими як "Книга року ВВС", "Рейтинг критика" та "БараБуки: Простір української дитячої книги". Повість "Вітер з-під сонця" увійшла до авторитетного каталогу 200 найкращих дитячих книжок світу "White Ravens" ("Білі круки") у 2017 році. Твори Луцевської перекладено багатьма іншими мовами, що свідчить про їхню високу художню вартість і тематичну актуальність.

Багато сучасних українських письменників черпають натхнення з реальних історій свого життя. До таких належить й Оксана Луцевська, яка по-мистецьки поєднує фантастичне і реальне: «Я люблю писати правдиві історії. Ті, які відбуваються з нами насправді. Якщо ми візьмемо до уваги книжку «З води у воду», то в ній так само реальна дівчинка Данка, яка живе в Тальному. Цю Дану я писала трішки з себе, трішки з Дани, ... яка насправді живе в Тальному, а трішки іще з кількох дівчат, з якими я спілкувалася і які мене надихали втілити певні риси у персонажку книги» [2].

Важливу роль у поглибленні психологічної характеристики зображуваних подій, зокрема в розкритті їх змістових планів, відіграють назви творів. Наприклад, у тексті оповідання «Наша велика вигадана родина» заголовок безпосередньо не згадується. Проте він дуже влучно віддзеркалює центральний мотив і змістове наповнення оповідання. Ця історія про двох сестер-